

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРОБЛЕМАТИКА РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто теоретичні основи та проблематика ревіталізації громадських просторів, з врахуванням закордонного та вітчизняного досвіду.

Ключові слова: ревіталізація, урбаністика, архітектура, громадський простір.

Abstract

The theoretical foundations and issues of revitalization of public spaces are considered, taking into account foreign and domestic experience.

Keywords: revitalization, urban planning, architecture, public space.

Вступ

Ревіталізація в прямому перекладі з латини означає повернення до життя. В урбаністиці та архітектурі, ревіталізація – це процес, спрямований на відновлення будівлі, споруди чи міського простору, з поверненням втраченого функціонального призначення або наданням нового [1-4].

Питання ревіталізації громадського простору в містах постало в країнах Західної Європи на початку 1960 -х років. Значно пізніше питання поновлення було введено в таких країнах, як Словаччина та Польща. Початки програм ревіталізації відносяться до періоду політичних перетворень і, зокрема, стосуються вступу цих країн до ЄС. Відтоді пожвавлення стало дуже важливим питанням для політики розвитку малих міст. В Україні вони тільки починають з'являтися на етапі ідеї [5-7].

Основна частина

Поняття «ревіталізація» уперше з'явилося в антропологічних науках у США. Його представив Е. Уоллес, який досліджував культуру індіанців. Під впливом наступаючої європейської цивілізації індіанські племена були переселені, що супроводжувалося зростанням рівня бідності, духовним і культурним занепадом. У 1956 р. у своїй праці (Wallace, 1956) Е. Уоллес описав «ревіталізаційні рухи» в цих племенах. На основі вивчення їхньої поведінки він сформулював визначення ревіталізації як дій, спрямованих на створення більш задовольняючих умов життя шляхом внутрішнього оновлення. У послідовні роки в США її необхідність стає все більш нагальною, оскільки посилюється проблема темношкірих мешканців, які живуть у бідних кварталах і нетрях, де панує безробіття та високий рівень злочинності. Ця ситуація увиразнила для американської спільноти необхідність проведення заходів щодо подолання глибоких соціальних поділів шляхом ревіталізації занедбаних територій [8-10].

Теоретичні основи і напрацювання здебільшого належать закордонним науковцям. В їх числі Д. Лічфілд, Бред Раян, Річард М. Маккакей, Дженіфер С. Вей, Блейк Дж. Томас, Карл Гродач, Ренія Еренфаучт, Маріус Отто тощо. Вітчизняні роботи не дають настільки масштабного наукового значення як закордонні, але все ж відіграють значну роль на українських просторах. Науковці, що займаються ревіталізацією в Україні – це Вахниченко А.В., Савйовський В.В., Сич О.А., Броневицкий А.П., Каржинерова А.Г., Рибчинський О.В., Горбалюк С., Івашко О.Д.

В самому базовому значенні термін «ревіталізація» означає відродження або відновлення умов і властивостей місця, яке пережило період занепаду. Здається, що міста та

мікрорайони щоденно залишаються без змін, насправді вони перебувають у стані постійного розвитку. Переїзд людей та зміна робочих місць, нове будівництво та знесення, зміни у використанні землі, зонування та інвестиції у інфраструктуру означають, що можливості, які є у містах та районах, змінюються з плином часу.

З безлічі причин околиці чи навіть цілі міста та регіони можуть спровокувати процес занепаду міст. Мешканці та підприємства починають переміщатися за межі району, зростає безробіття, а утримання житла та інфраструктури відкладається через зменшення доходів місцевої влади та доходів населення. Оскільки вартість нерухомості та праці населення зменшується, кількість функціонуючих державних установ (в тому числі шкіл, дитячих садочків тощо) також стає меншою, а послуги обслуговування погіршуються. У міру закриття роздрібних підприємств та зменшення зайнятості більшає рівень безробіття. Цей ланцюжок проблем створює серйозні проблеми для решти мешканців міста.

Державні службовці, керівники бізнесу та громад, а також звичайні жителі працюють над покращенням цих умов, і частково завдяки їх зусиллям міста та мікрорайони можуть повернутися назад. На розвиток чи деградацію міських будівель та споруд впливає збіг чинників, включаючи втручання уряду, зміну нерухомості та галузеву динаміку, інвестиції приватного сектора та зусилля громад.

Сьогодні ревіталізація – це широкий та пластичний термін, наповнений політично-обґрунтованими значеннями, які засоби масової інформації, уряд, громадські групи та науковці по-різному вживають для різних цілей. Не зважаючи на широкі рамки терміну, в прогресивних країнах вводяться чисельні програми ревіталізації, спрямовані на відновлення територій, які зазнали занепаду і спричинили зниження соціально-економічного рівня життя.

Якщо окремо розглядати тему ревіталізації громадських просторів, то в цьому напрямку досліджень менше, оскільки усвідомлення, що не лише промислові території потребують оновлення почало враховуватися відносно нещодавно [11-14].

Узагальнюючи роботи науковців, ревіталізація громадського простору – це підвищення функціональної значущості комплексу, фрагменту середовища шляхом відтворення втрачених ними громадських функцій або надання їм нових, що не порушують традиційний характер середовища [15-17].

До основних проблем даної теми відносять необхідність індивідуального підходу до вибору ділянки, що можуть забезпечити лише кваліфіковані особи та експерти, недостатність фінансування і залучення в основному закордонних інвестицій, відсутність чітких програм ревіталізації українських міст та законодавчої бази в цьому напрямку.

«Управління ревіталізацією в Україні не відбувається зовсім або реалізуються поодинокі проекти, не інтегровані в загальну програму дій з відродження міських територій. Відсутність положень, нормативно-правових документів, що регламентують процес, спричиняє розробку програм відповідно до можливих варіантів фінансування, а не навпаки. Тому ревіталізація відбувається у відриві від суспільних потреб, а соціальні конфлікти призводять до того, що не всі програми відповідають вимогам сталого розвитку міських територій» - пише Сич Ольга Анатоліївна в своїй роботі [16] ще у 2014 році. З того часу значних змін на законодавчому рівні не відбулося.

Висновки

Ревіталізація міст характеризується змінами в фізична будові міської тканини, економічних та соціальних напрямках. Оновлення міста описується як діяльність із перетворення міської території шляхом покращення середовища та інфраструктури, із позитивним впливом на якість життя та забезпечення соціальних потреб. Це також покращує економічні умови та створює нові можливості працевлаштування, соціальні та підприємницькі характеристики, і просування екологічного підходу до користування громадськими просторами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. В. П. Ковальський, В. С. Абрамович, А. В. Бондар Особливості ревіталізації громадських будівель у центрі міста Вінниця / Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві Том 28 №1, 2020.
2. Ковальський В. П. Вплив ревіталізації на розвиток міста [Електронний ресурс] / В. П. Ковальський, Д. Г. Рапава // Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 21-23 березня 2018 р. - Електрон. текст. дані. - 2018. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2018/paper/view/5047>.
3. Трофименко К. О. Актуальність реконструкції кінотеатру "Росія" у місті Вінниця [Текст] / К. О. Трофименко, В. П. Ковальський // Збірник матеріалів Міжнародної науково-технічної конференції "Інноваційні технології в будівництві (2018)", 13-15 листопада 2018 р. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – С. 212-214.
4. Ковальський В. П. Дизайн міського середовища [Текст] / В. П. Ковальський, М. О. Постолатій, І.М. Вознюк // Стратегія розвитку міст: молодь і майбутнє (інноваційний ліфт) : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 квітня 2020 року). – Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2020. – С. 317-322.
5. Варчук Р. В. Модернізація роботи культурно-побутових закладів у ході джентрифікації міста [Електронний ресурс] / Р. В. Варчук, В. П. Ковальський // Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» (МН-2019), м. Вінниця, 11-30 травня 2019 р. – 2019. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2019/paper/view/6495>.
6. Абрамович В. С., Ковальський В. П. Дослідження актуальності ревіталізації в Україні. Збірник матеріалів XIII Всеукраїнській студентській науково-технічній конференції «Сталий розвиток міст», м. Харків. 2020. с. 293-295.
7. Вітюк І.В. Фактори, що впливають на формування та розміщення садово-паркових об'єктів / І. В. Вітюк, В. П. Ковальський // Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві. – Том 20 № 2. – 2016. – С. 80-85.
8. Ковальський В. П. Архітектурно-планувальні аспекти модернізації промислових об'єктів у сформованому міському середовищі [Текст] / В. П. Ковальський, Р. В. Варчук // Збірник матеріалів Міжнародної науково-технічної конференції "Інноваційні технології в будівництві (2018)", 13-15 листопада 2018 р. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – С. 207-208.
9. Абрамович В. С., Ковальський В. П. Механізм реалізації проекту ревіталізації громадського простору. Збірник матеріалів Міжнародна науково-технічна конференція «Енергоефективність в галузях економіки України», проведеної 23-25 листопада 2021 р. у ВНТУ. Вінниця 2021. 3 с. URL: (дата звертання 19.11.2021)
10. Вітюк І. В. Варіанти моделювання ландшафтно-архітектурної та просторової структури рекреаційно-розважальних парків [Текст] / І. В. Вітюк, В. П. Ковальський // Прикладні науково-технічні дослідження : матеріали міжнар. наук.-прак. конф., 5-7 квітня 2017 р. - Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2017. - С. 144. - ISBN 978-966-284-110-7.
11. Абрамович В. С. Дослідження території Вінниці на наявність ділянок, придатних для проведення ревіталізації [Електронний ресурс] / В. С. Абрамович, М. О. Постолатій, В. П. Ковальський // Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. – Електрон. текст. дані. – 2020. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2020/paper/view/9565>
12. Трофименко К. О. Основні напрямки розвитку м. Вінниця [Електронний ресурс] / К. О. Трофименко, В. П. Ковальський // Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції «Енергоефективність в галузях економіки України-2019», м. Вінниця, 12-14 листопада 2019 р. – 2019. – Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/egeu/egeu2019/paper/view/8249>
13. Куртак А. І. Ревіталізація заводу тракторних агрегатів [Електронний ресурс] / А. І. Куртак, В. П. Ковальський // Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 21-23 березня 2018 р. - Електрон. текст. дані. - 2018. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2018/paper/view/5017>.
14. Трофименко К. О. Ревіталізація індустріальних об'єктів [Електронний ресурс] / К.О. Трофименко, В. П. Ковальський, І. М. Вознюк // Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» (МН-2020), м. Вінниця, 18-29 травня 2020 р. – Електрон. текст. дані. – 2020. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2020/paper/view/8660>.
15. Carl Grodach, Renia Ehrenfeucht. Urban Revitalization: Remaking cities in a changing world. ISBN 9780415730549. Published December 3, 2015 by Routledge. 258 Pages 36 B/W Illustrations.
16. Сич О. А. Використання коштів ЄС для фінансування ревіталізації міст (досвід Польщі) [Електронний ресурс] Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Збірник наукових праць. Київ : 2014. Вип. 4. С. 208- 214. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2014_4_26.

17. Абрамович В. С. Фактори, що впливають на вибір напрямку ревіталізації міських об'єктів [Текст] / В. С. Абрамович, В. П. Ковальський // Матеріали IV міжнар. наук.-прак. конф., м. Івано-Франківськ, 1–3 квіт. 2020 р. – Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2020. – Т. 1. – С. 164-165.

Друкований Михайло Федорович — доктор технічних наук, професор, професор кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Факультет будівництва, теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Абрамович Віта Сергіївна — студентка групи БМ-20м, факультет будівництва, теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: 2b16b.abramovych@gmail.com ORCID 0000-0002-7342-0570.

Ковальський Віктор Павлович – к.т.н., доцент кафедри будівництва, міського господарства і архітектури Вінницького національного технічного університету, e-mail: kovalskiy.vk.vntu.edu@gmail.com ORCID 0000-0002-3103-6319.

Mykhaylo Drukovanyy — Doctor of Technical Sciences, professor, professor of the Department of Construction, Urban Economy and Architecture, Thermal Power Engineering and Gas Supply, Vinnytsia national technical university, Vinnytsia

Abramovych Vita S. — Student Faculty of Building Heating and Gas Supply, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: 2b16b.abramovych@gmail.com

Kovalskiy Victor P. – Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Construction, Municipal Economy and Architecture Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: kovalskiy.vk.vntu.edu@gmail.com